

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ

ГАРВАТ Ольга

Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0002-4404-3219>
garvatolga08031984@gmail.com

У даній статті досліджено етимологію економічних категорій концепція, підприємництво, управління. Визначено особливості управління підприємництвом, що дозволило сформувати концепцію цього процесу. В статті здійснено аналіз існуючих концепцій управління. Встановлено, що пріоритетними при формуванні концепції управління підприємництвом є комплексне застосування процесного, системного та ситуаційного підходів. За результатами проведеного дослідження визначено основні завдання у сфері управління підприємництвом та сформовано концепцію управління підприємництвом.

Ключові слова: концепція, управління, підприємництво.

FORMATION OF THE CONCEPT OF ENTREPRENEURSHIP MANAGEMENT

HARVAT Olha,

Khmelnyskyi National University

In the modern conditions of economic development, the special attention of the Government is directed to the development and support of entrepreneurship in Ukraine, because it is successful entrepreneurship that is a catalyst for economic development, which will ensure an increase in the competitiveness of the domestic economy. The state's awareness of the role and importance of entrepreneurship led to the implementation of business support programs, in particular: "eRobot Program"; "One window for international trade"; "support for SMEs"; "Government Office of UkraineInvest"; "Action. City"; "Industrial parks". Systemic deregulation is taking place. Regulatory tools are reviewed and then abolished, simplified or digitized, including: credit holidays; tax preferences; support of small and medium-sized businesses; agribusiness support; business information support.

In this article, establishes that in the current conditions of economic development, special attention of the Government is directed to the development and support of entrepreneurship in Ukraine. Successful entrepreneurship is a catalyst for economic development, which will ensure an increase in the competitiveness of the domestic economy. The article examines the etymology of the economic categories concept, entrepreneurship, and management. Peculiarities of entrepreneurship management were determined, which made it possible to form the concept of this process. The article analyzes existing concepts of management. It has been established that the complex application of process, system and situational approaches is a priority in the formation of the concept of business management. Based on the results of the research, the main tasks in the field of business management were determined and the concept of business management was formed. The formed concept of business management covers all key areas of business implementation in modern economic conditions. The formed concept of business management covers all key areas of entrepreneurship implementation in modern economic conditions.

Keywords: concept, management, entrepreneurship.

ГАРВАТ, О. (2024). ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ
УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМНИЦТВОМ. *Development
Industry Management*, (3),
[https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(6\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(6))

HARVAT, O. (2024). FORMATION OF THE
CONCEPT OF
ENTREPRENEURSHIP
MANAGEMENT. *Development Service
Industry Management*, (3), 41–45. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(6\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(6))

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОКІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В сучасних умовах розвитку економіки особлива увага Уряду спрямована на розвиток та підтримку підприємництва в Україні, адже саме успішне підприємництво є каталізатором економічного розвитку, що забезпечуватиме підвищення конкурентоздатності вітчизняної економіки. Усвідомлення державою ролі та значимості підприємництва обумовило впровадження програм підтримки бізнесу, зокрема: «Програма eРобота»; «Єдине вікно для міжнародної торгівлі»; «підтримка МСБ»; «Урядовий офіс UkraineInvest»; «Дія.Сіті»; «Індустріальні парки». Відбувається системна дерегуляція. Інструменти регулювання переглядаються, а потім скасовуються, спрощуються або діджиталізуються, зокрема: кредитні канікули; податкові преференції; підтримка малого і середнього бізнесу; підтримка агробізнесу; інформаційна підтримка бізнесу [1].

Відбувається постійне оновлення інформаційно-аналітичного, законодавчого-правового, інфраструктурного забезпечення даного процесу. Разом з тим, ефективна реалізація таких програм у сфері розвитку підприємництва не можлива без належного науково-теоретичного обґрунтування управління підприємництвом.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Основні питання та проблематика управління бізнесом розкриті у працях Т. І. Балановської, А. В. Троян, К. Є. Орлової; сутність підприємництва та його розвиток найбільш повно висвітлено у підручнику «Підприємництво» Гонтареві І. В.; основи підприємництва висвітлені у працях Карпюка Г. І., економічне управління підприємством досліджується С. Б. Добриненю та А. О. Найдовською; стратегічне управління підприємницькою діяльністю висвітлено у працях Н. М. Попадинця, О. О. Галаченко, О. І. Графської. Проте питання загального бачення концепції управління підприємством залишається поза увагою дослідників, що обумовлює доцільність проведення дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даного дослідження є обґрунтування доцільності формування концепції управління підприємством та визначення основних її складових. Досягнення зазначеної мети передбачає дослідження концепцій управління та сутності таких категорій, як: підприємництво, управління, управління підприємством, концепція, концепція управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Для досягнення головної мети проведення наукового дослідження, а саме формування концепції управління підприємством та визначення основних її складових необхідно дослідити етимологію ключових її категорій, зокрема: концепція; підприємництво; управління формування.

Згідно інформації наведеної у тлумачному словнику української мови «концепція – це система доказів певного положення, система поглядів на те чи інше явище. Або ідейний задум твору [2].

В економічному словнику наводиться два підходи до визначення терміну «концепція», зокрема:

1) філософія, склад або спрямованість ділового мислення;

2) комплекс основних ідей, принципів, правил, які розкривають сутність та взаємозв'язки даного явища або системи, дозволяють визначити систему показників, факторів та умов, які сприяють вирішенню проблеми, формуванню стратегії фірми, встановленню правил поведінки особи; система доказів певного положення, система поглядів на те чи інше явище; система ключових положень, що досить повно, цілісно і всебічно розкривають сутність, зміст і особливості досліджуваного явища, його існування в дійсності; система поглядів, якої дотримуються у даний момент, визначений спосіб розуміння, трактування яких-небудь явищ, основний погляд, що керує ідеєю для їхнього висвітлення; основний задум, конструктивний принцип різних видів діяльності [3, с. 148].

Щодо категорії «підприємництво» в економічному словнику наведене таке його визначення «підприємництво (англ. enterprise, en trepreneurship) – окремий вид бізнесу, самостійна ініціативна діяльність на власний ризик (виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг та заняття торгівлею), що ґрунтуються на вкладанні власних коштів, використанні існуючих та створенні нових можливостей з метою одержання прибутку» [3, с. 230].

Підприємництво – це самостійна ініціатива, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, наданню послуг і заняттю торговельною діяльністю з метою отримання прибутку [4, с. 235].

«Підприємництво», одна з небагатьох економічних категорій яка налічує велику кількість не лише наукових підходів до трактування її сутності, а й має законодавчо встановлене її визначення. Згідно ст. 42 Господарського кодексу України «Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку» [5].

На даний час існує велика кількість підходів до визначення терміну «управління». Наведемо деякі з них, які на нашу думку, найбільш повно описують зміст даної економічної категорії:

✓ управління – це особливий вид інтелектуальної діяльності, що застосовує різноманітні засоби і методи впливу на процеси [4, с. 269];

✓ управління (управляти) – спрямовувати діяльність, роботу кого-, чого-небудь; бути на чолі когось, чогось; керувати [6].

✓ управління – діяння, яке призводить до змін стану якогось об'єкта; вплив на об'єкт, систему, процес тощо з метою збереження їх сталості або переведення з одного стану в інший відповідно до встановленої мети [7, с. 675].

Під концепцією управління будемо розуміти систему ідей, принципів, уявлень, що зумовлюють мету функціонування організації, механізми взаємодії суб'єкта та об'єкта управління, характер відносин між окремими ланками його внутрішньої структури, а також визначають необхідний ступінь урахування впливу зовнішнього середовища на розвиток підприємства [8].

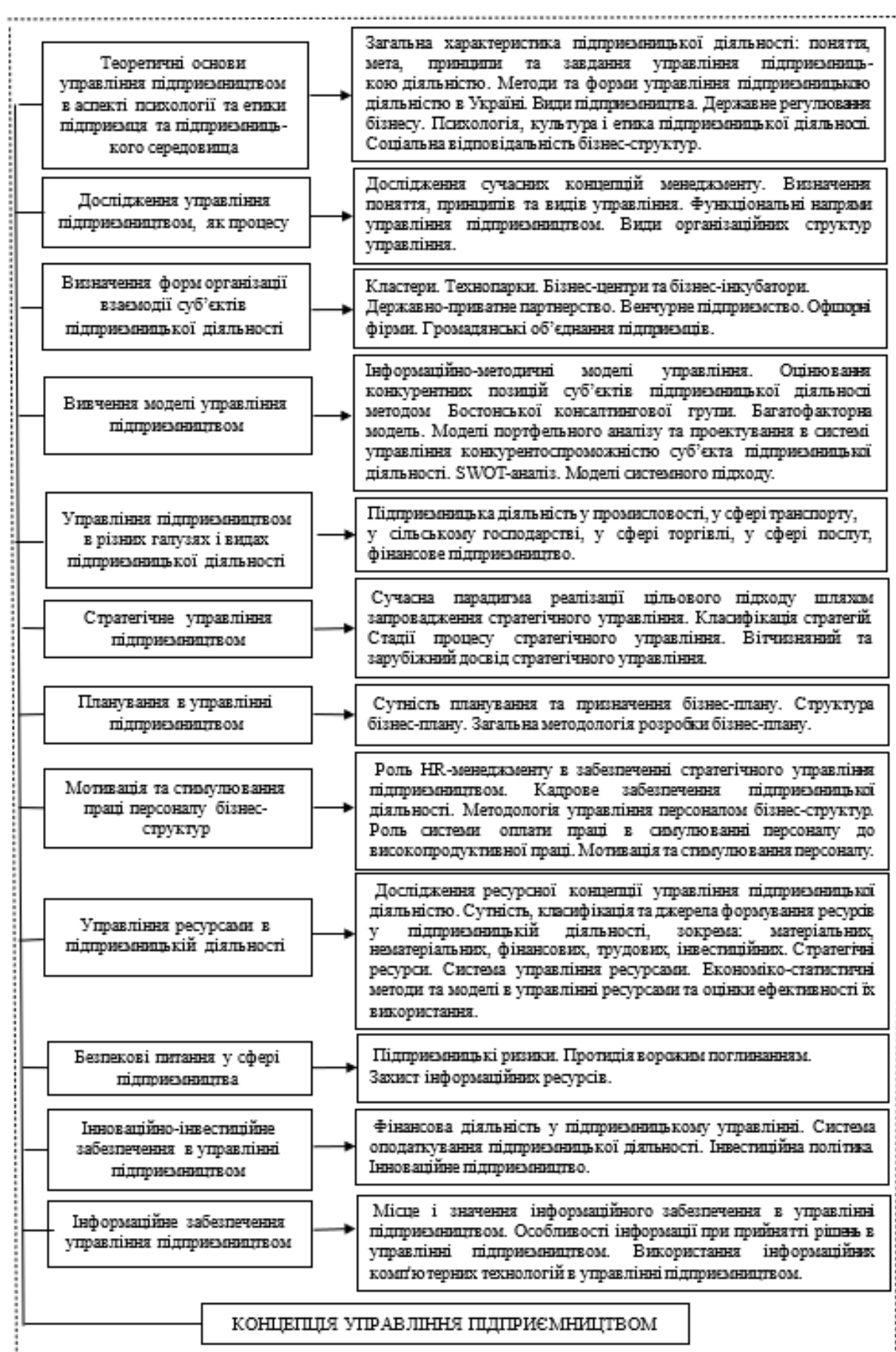

Рис. 1. Концепція управління підприємництвом

Під терміном «формування» розуміємо найбільш сприйнятливий визначення «надавання чому-небудь певної форми; надавання чому-небудь завершеності, визначеності» [9].

Результати дослідження спрямовані на з'ясування сутності визначення «управління підприємством» показало, що на даний час є безліч підходів до трактування сутності «управління підприємством», а «управління підприємством» саме з точки зору, управління господарською діяльністю – відсутні.

Досліджуючи проблематику у сфері соціології економіки Лукашевич М.П. дає власне бачення сутності даного визначення, а саме: «Управління підприємством можна розглядати як процес цілеспрямованого впливу на сукупність соціопсихологічних факторів на всіх рівнях – загально-суспільному, соціальної групи (колективу) та окремого підприємства [10]. Таке визначення у повній мірі описує, як зовнішнє, так і внутрішнє середовище у якому співіснують суб'єкти господарювання здійснюючи власну підприємницьку діяльність. Більше того, Лукашевич М.П. зазначає, що такий вплив на всіх рівнях управління, що суттєво ускладнює даний процес. При цьому, на кожному з рівнів управління висувуються різні завдання, які постають перед управлінням підприємницькою діяльністю.

Ускладнює даний процес те, що об'єкт управління підприємством є одночасно, і суб'єкти підприємницької діяльності, і безпосередньо здійснювана ними підприємницька діяльність.

З наведених визначень розуміємо, що під формуванням концепції управління підприємством слід розуміти надання визначеності системі поглядів на процес цілеспрямованого впливу керівників усіх рівнів на суб'єкт підприємства з метою реалізації поставлених цілей його діяльності.

При формуванні концепції управління підприємством доцільно виходити з наявних у науково-теоретичному доробку підходів, а саме: процесному, системному та ситуаційному.

До основних завдань у сфері управління підприємством можна віднести такі: визначення й аналіз проблеми підприємства й розробка системи заходів щодо їх вирішення; розробка заходів матеріального і морального заохочення та застосування інших інструментів мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети; виконання професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією поставлених завдань у сфері підприємства та торгівлі; визначення та впровадження стратегічних планів розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємства; впровадження інноваційних проєктів з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких і торговельних структур; розподіл завдань, закріплення відповідальності, стимулювання діяльності, здійснення належного контролю в організації підприємницької діяльності. Тому, при формуванні концепції управління підприємством слід досліджувати: основи управління підприємством в аспекті психології та етики підприємця та підприємницького середовища; управління підприємством, як процес; форми організації взаємодії суб'єктів підприємницької діяльності; моделі управління підприємством; особливості управління підприємством в різних галузях і видах підприємницької діяльності; стратегічне управління підприємством; планування в управлінні підприємством; мотивацію та стимулювання праці персоналу бізнес-структур; управління ресурсами в підприємницькій діяльності; безпекові питання у сфері підприємства, зокрема питання управління ризиками; інноваційно-інвестиційне забезпечення в управлінні підприємством; інформаційне забезпечення управління підприємством (рисунок 1).

Будь-яка управлінська концепція дієва настільки, наскільки вона дозволяє підвищити ефективність управління підприємством. На рисунку 1, наведено авторське бачення концепції управління підприємством. Дана концепція сформована на основі поєднання процесного, системного і ситуаційного підходів управління. А, також, враховує основні положення провідних концепцій у сфері управління – Business Performance Management та Balanced Scorecard.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Ефективне управління підприємством передбачає формування загального бачення, так званої концепції, щодо становлення, організації, розвитку, планування, мотивації, контролю та оцінки цього процесу. Сформована концепція управління підприємством охоплює усі ключові напрямки реалізації підприємства у сучасних умовах господарювання. Концепція містить в собі, як теоретичну, так і практичну складові управління підприємством, що збагачує її наукову цінність та забезпечує практичну значимість даного дослідження.

Література

1. Державна підтримка бізнесу. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/derzhavna-pidtrymka-biznesu>
2. Словник української мови. URL: <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F>
3. Завадський Й. С., Осовська Т. В., Юшкевич О. О. Економічний словник. Київ : КОНДОР, 2006. 355 с.

-
4. Туренко А. М., Дмитрієв І. А., Іванілов О. С., Шевченко І.Ю. Словник економіста та підприємця. Харків : ХНАДУ, 2018. 340 с.
 5. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
 6. Словник української мови в 11 томах. Київ : «Наукова думка», 1970-1980. URL: <https://sum11.com.ua/upravljaty/>
 7. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 1. 748 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Entsyklopediia_derzhavnoho_upravlinnia_Tom_1.pdf?
 8. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 699 с. URL : <https://buklib.net/books/21968/>
 9. Українська Вікіпедія. URL : [https://w.wiki/A\\$5d](https://w.wiki/A$5d)
 10. Лукашевич М. П. Соціологія економіки : підручник. Київ : Каравела, 2005. 288 с.

References

1. Derzhavna pidtrymka biznesu. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/derzhavna-pidtrymka-biznesu>
2. Slovnyk ukrainskoi movy. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F>
3. Zavadskiy Y. S., Osovskaya T. V., Yushkevych O. O. Ekonomichnyi slovnyk. Kyiv : KONDOR, 2006. 355 s.
4. Turenko A. M., Dmytriiev I. A., Ivanilov O. S., Shevchenko I.Iu. Slovnyk ekonomista ta pidpriiemtsia. Kharkiv : KhNADU, 2018. 340 s.
5. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 436-IV. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
6. Slovnyk ukrainskoi movy v 11 tomakh. Kyiv : «Naukova dumka», 1970-1980. URL: <https://sum11.com.ua/upravljaty/>
7. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia : u 8 t. / Nats. akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy ; nauk.-red. kolehiia : Yu. V. Kovbasiuk (holova) ta in. Kyiv : NADU, 2011. T. 1. 748 s. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Entsyklopediia_derzhavnoho_upravlinnia_Tom_1.pdf?
8. Shershnova Z. Ye. Stratehichne upravlinnia : pidruchnyk. Kyiv : KNEU, 2004. 699 s. URL : <https://buklib.net/books/21968/>
9. Ukrainiska Vikipediia. URL : [https://w.wiki/A\\$5d](https://w.wiki/A$5d)
10. Lukashevych M. P. Sotsiologhiia ekonomiky : pidruchnyk. Kyiv : Karavela, 2005. 288 s.